

Erasmus+

Κοινή Δήλωση για μια ποιοτική συμπεριλη- πτική εκπαίδευση

Φεβρουάριος 2023

Το παρόν έγγραφο είναι μια κοινή δήλωση που συνυπογράφουν οι οργανισμοί-εταίροι του προγράμματος Erasmus+ Open up (στο εξής "εμείς"): έξι οργανισμοί που συμμετέχουν σε πρωτοβουλίες για την εκπαίδευση χωρίς αποκλεισμούς, σε τέσσερις διαφορετικές χώρες της ΕΕ (Γαλλία, Ισπανία, Κροατία και Κύπρος).

Στόχος του έργου είναι να συμβάλει στη διασφάλιση ποιοτικής εκπαίδευσης χωρίς αποκλεισμούς (συμπεριλαμβανομένης της τυπικής και μη τυπικής εκπαίδευσης) για παιδιά και εφήβους με προβλήματα όρασης και ακοής.

Το παρόν έγγραφο είναι το αποτέλεσμα δύομισι ετών αμοιβαίας μελέτης και μάθησης για τα εθνικά μας πλαίσια και ανταλλαγής καλών πρακτικών. Απευθύνεται στους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής και διατυπώνει συστάσεις για τη βελτίωση της ποιότητας της εκπαίδευσης χωρίς αποκλεισμούς.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Η υποστήριξη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την παραγωγή της παρούσας δημοσίευσης δεν συνιστά έγκριση του περιεχομένου, το οποίο αντικατοπτρίζει τις απόψεις μόνο των συγγραφέων, και η Επιτροπή δεν μπορεί να θεωρηθεί υπεύθυνη για οποιαδήποτε χρήση των πληροφοριών που περιέχονται σε αυτήν.

Erasmus+

Ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός για τις Ειδικές Ανάγκες και τη Συμπεριληπτική Εκπαίδευση αναφέρει ότι: Το απώτερο όραμα για τα συστήματα εκπαίδευσης χωρίς αποκλεισμούς είναι να διασφαλιστεί ότι όλοι οι μαθητές κάθε ηλικίας θα έχουν ουσιαστικές και υψηλής ποιότητας εκπαιδευτικές ευκαιρίες στις τοπικές τους κοινότητες, μαζί με τους φίλους και τους συνομηλίκους τους" (Ευρωπαϊκός Οργανισμός, 2015).

Η οικοδόμηση μιας κοινωνίας χωρίς αποκλεισμούς αποτελεί προτεραιότητα για όλους.

Η προώθηση της «πολυμορφίας και της συμπερίληψης» είναι απαραίτητη και αφορά όλους. Ωστόσο, παρατηρούμε ότι συχνά υπάρχει ένα μπέρδεμα μεταξύ **της ενσωμάτωσης**, που σημαίνει ότι ένα νέο άτομο με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες και οι γονείς του θα πρέπει να προσαρμοστούν σε «κανονικά» ιδρύματα και **της συμπερίληψης**, που είναι μια αρχή που βασίζεται στις ανάγκες των ατόμων, ανεξάρτητα από τις αναπηρίες τους, προκειμένου να διασφαλιστεί η ενεργός συμμετοχή τους στην κοινωνία με διαφορετικούς τρόπους και ανάλογα με τις ικανότητές τους. Στο πλαίσιο της τυπικής εκπαίδευσης, δεν εναπόκειται στο νεαρό άτομο με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες και στους γονείς του να προσαρμοστούν στο εκπαιδευτικό σύστημα, αλλά το τελευταίο είναι αυτό που πρέπει να προσαρμοστεί και να είναι προσβάσιμο σε όλους.

Αναγνωρίζουμε ότι η ευρωπαϊκή στρατηγική και οι εθνικές μας δημόσιες εκπαιδευτικές πολιτικές είναι πραγματικά χωρίς αποκλεισμούς. **Όμως**, η εκπαίδευση χωρίς αποκλεισμούς είναι ένα ιδανικό που είναι δύσκολο να επιτευχθεί ακριβώς λόγω της ποικιλομορφίας των ειδικών εκπαιδευτικών αναγκών. Η ατομική υποστήριξη και οι προσαρμογές εξακολουθούν να είναι απαραίτητες. Ως εκ τούτου, **υποστηρίζουμε εκπαιδευτικά συστήματα που περιλαμβάνουν ατομική υποστήριξη και ενδυνάμωση των ευάλωτων νέων**, επιτρέποντάς τους να ευδοκιμήσουν ως μαθητές και ενεργά μέλη της κοινωνίας.

Μια «υπεύθυνη» εκπαιδευτική πολιτική χωρίς αποκλεισμούς που ανταποκρίνεται στις ανάγκες των νέων με αισθητηριακές διαταραχές φαίνεται εφικτή μόνο **αν οι κυβερνήσεις μας λάβουν υπόψη τους τις ακόλουθες συστάσεις:**

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Η υποστήριξη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την παραγωγή της παρούσας δημοσίευσης δεν συνιστά έγκριση του περιεχομένου, το οποίο αντικατοπτρίζει τις απόψεις μόνο των συγγραφέων, και η Επιτροπή δεν μπορεί να θεωρηθεί υπεύθυνη για οποιαδήποτε χρήση των πληροφοριών που περιέχονται σε αυτήν.

1**ΤΑ ΙΔΡΥΜΑΤΑ ΚΑΙ ΟΙ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ ΘΑ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΠΑΡΑΜΕΪΝΟΥΝ Ή ΝΑ ΘΕΩΡΗΘΟΥΝ ΟΥΣΙΩΔΗ**

Τόπως για παράδειγμα:

- Οι ομάδες υποστήριξης σε επίπεδο κοινότητας, με επαγγελματίες από διάφορα τμήματα
- Οι ομάδες υποστήριξης σε επίπεδο ιδρύματος, με επαγγελματίες από τμήματα που προωθούν την εκπαίδευση χωρίς αποκλεισμούς, μέσω της κατάρτισης, της παροχής προγραμμάτων σπουδών, της διανομής πόρων, του εντοπισμού μαθησιακών εμποδίων, της ηγεσίας και της γενικής διαχείρισης.
- Τα σχολεία που υποστηρίζουν παιδιά με ιδιαιτερότητες.
- Οι εκπαιδευτικοί ειδικής εκπαίδευσης που υποστηρίζουν μόνο μαθητές με ειδικές ανάγκες
- Τα Ειδικά Σχολεία ως Κέντρα Πόρων που υποστηρίζουν τις ανάγκες των μαθητών σε όλους τους ειδικούς τομείς.

Πρόκειται για βασικούς συντελεστές μιας ολιστικής και παιδοκεντρικής προσέγγισης που δεσμεύει τους γονείς, τα «κανονικά» σχολεία, τις οργανώσεις νεολαίας και τους αθλητικούς συλλόγους, ή οποιαδήποτε άλλη κοινωνική ομάδα όπου ο νέος αλληλεπιδρά με άλλους ανθρώπους, επειδή:

- ΣΛειτουργούν ως αποτελεσματικοί πόροι που παρέχουν τεχνογνωσία στην υποστήριξη ατόμων με αναπηρία και στην εργασία προσέγγισης με τους νέους και τις οικογένειές τους,
- ΣΕκτελούν υποστηρικτικά μέτρα που προωθούν την ενδυνάμωση με προσαρμοσμένη και φροντιστική προσέγγιση, διατηρώντας την ανεξαρτησία όσο το δυνατόν περισσότερο,
- ΣΠροσαρμόζονται συνεχώς και διευρύνουν τις υπηρεσίες τους με καινοτόμα σχέδια (π.χ. το έργο Open up) απαντώντας στις ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες (συμπεριλαμβανομένων των σύνθετων αναπηριών),
- ΣΕυαισθητοποιούν και προωθούν μια κουλτούρα «υπεύθυνης» συμπερίληψης που συμβάλλει στη θετική αλλαγή της κοινωνίας.

Άλλες ενώσεις ή οργανισμοί που ειδικεύονται σε συγκεκριμένους τομείς της αναπηρίας μπορούν επίσης να δράσουν σύμφωνα με τις ακόλουθες συστάσεις:

2

Η ΠΡΟΣΒΑΣΙΜΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΪΑ ΘΑ ΠΡΈΠΕΙ ΝΑ ΒΕΛΤΙΩΘΕΪ ΜΕ ΜΈΤΡΑ ΚΑΙ ΠΕΡΙΣΣΌΤΕΡΕΣ ΕΠΕΝΔΎΣΕΙΣ ΣΤΟΥΣ ΑΚΌΛΟΥΘΟΥΣ ΤΟΜΕΪΣ:

- **Υποστηρικτικές τεχνολογίες.** Υπάρχουν πολλές εφαρμογές (υπολογιστές, smartphones, ακουστικά αγωγιμότητας οστών, κ.λπ. για άτομα με μειωμένη όραση), αλλά το κόστος τους είναι συχνά απαγορευτικό και συνήθως χρηματοδοτούνται μόνο μερικώς ή δεν υποστηρίζονται καθόλου από το σύστημα κοινωνικής πρόνοιας.
- **Αστικοί δημόσιοι χώροι και ανοικτοί χώροι σε δημόσια κτίρια.** Σε σχέση με την ισότητα των δικαιωμάτων και των ευκαιριών, τη συμμετοχή και την ιδιότητα του πολίτη των ατόμων με αναπηρία, θα πρέπει τα ανοικτά προς το δημόσιο κτίρια να είναι προσβάσιμα σε όλους, ανεξάρτητα από την κατηγορία της αναπηρίας τους.
- **Ψηφιακή προσβασιμότητα.** Στις σύγχρονες κοινωνίες η προσβασιμότητα θα πρέπει να καθίσταται απαίτηση για τις διαδικτυακές δημόσιες υπηρεσίες επικοινωνίας των κρατικών, περιφερειακών και εξαρτημένων δημόσιων φορέων.
- **Μαθησιακό υλικό.** Υπάρχουν απλές προσαρμογές, αλλά πολύ λίγες ή καμία από αυτές δεν χρησιμοποιείται πραγματικά (π.χ. η έλλειψη ευαισθητοποίησης μεταξύ των γονέων με παιδιά με ειδικές ανάγκες και των «κανονικών» ιδρυμάτων οδηγεί σε κακή επικοινωνία ή μερικές φορές σε καθόλου επικοινωνία με τα εξειδικευμένα ιδρύματα υγείας και κοινωνικής φροντίδας. Αυτό έχει αρνητικό αντίκτυπο στη συνολική μαθησιακή εμπειρία του νέου ατόμου.

3**ΑΝΑΓΚΗ ΓΙΑ ΕΥΑΙΣΘΗΤΟΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ ΠΑΡΟΧΗ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ**

Οι δύο πρώτες συστάσεις δεν μπορούν να λειτουργήσουν χωρίς αυτή την τρίτη, διότι η ολιστική και παιδοκεντρική προσέγγιση χρειάζεται ευαισθητοποίηση του κοινού και εξειδικευμένα άτομα και διότι οι υποδομές και οι τεχνολογικές βελτιώσεις που αναφέρθηκαν παραπάνω δεν θα αντικαταστήσουν ποτέ την ανθρώπινη βοήθεια.

Ο κόσμος θα πρέπει να ευαισθητοποιηθεί και να εκπαιδευτεί περισσότερο για τις αναπηρίες. Συνιστούμε ομαδικές συνεδρίες διάρκειας μισής ημέρας που να διευκολύνονται από ομάδες που ειδικεύονται σε συγκεκριμένους τομείς της αναπηρίας και επικεντρώνονται στην υπέρβαση των στερεοτύπων και των προκαταλήψεων.

Όλοι οι εμπλεκόμενοι στην ολιστική προσέγγιση που αναφέρθηκε προηγουμένως πρέπει να εκπαιδευτούν. Η συμπεριληπτική εκπαίδευση πρέπει να παρέχεται σε ένα ασφαλές περιβάλλον συνεχούς φροντίδας. Οι επαγγελματίες που εργάζονται σε «κύρια» ιδρύματα θα πρέπει να υποστηρίζονται από τα διοικητικά τους συμβούλια και τους φορείς λήψης αποφάσεων σε όλα τα επίπεδα και από την τοπική τους κοινότητα. Η ανάπτυξη νέων προφίλ και η αναβάθμιση των δεξιοτήτων του υπάρχοντος προσωπικού μπορεί να γίνει με περαιτέρω επενδύσεις στη δια βίου μάθηση (π.χ. το εκπαιδευτικό πρόγραμμα Open up).

Erasmus+

Οι εταίροι του έργου **Open up** διατυπώνουν αυτές τις συστάσεις προκειμένου να προχωρήσουν προς μια ποιοτική εκπαίδευση για όλους χωρίς αποκλεισμούς. Οι οικογένειες, τα σχολεία, οι κοινότητες και οι κυβερνήσεις σε όλα τα επίπεδα θα πρέπει να συνειδητοποιήσουν ότι το εκπαιδευτικό μας σύστημα δεν είναι αρκετά περιεκτικό και ότι δεν εναπόκειται στο νεαρό άτομο να προσαρμοστεί σε αυτό.

Θεωρούμε ότι ο Οδηγός **Open up** για τους επαγγελματίες και το εκπαιδευτικό πρόγραμμα μπορούν να συμβάλουν στη βελτίωση της ποιότητας της εκπαίδευσης χωρίς αποκλεισμούς και, ως εκ τούτου, καλούμε για τη διάδοση και την εφαρμογή του όλους τους εμπλεκόμενους φορείς.

Συνεργάτες και μέθοδος εργασίας

Το περιεχόμενο της παρούσας κοινής δήλωσης, που αναπτύχθηκε με μια προσέγγιση "από κάτω προς τα πάνω", προέκυψε από διαβούλευση με τους ενδιαφερόμενους φορείς της εκπαίδευσης χωρίς αποκλεισμούς από πέντε διαφορετικές περιφέρειες και αστικά κέντρα που συμμετέχουν στο έργο αυτό: Hauts-de-France, Ανδαλουσία και Βαlearίδες Νήσοι (Ισπανία), Ζάγκρεμπ (Κροατία) και Λευκωσία (Κύπρος). Τοπικά διεπιστημονικά συμβούλια εμπειρογνομόνων σε θέματα της εκπαίδευσης χωρίς αποκλεισμούς και αισθητηριακών διαταραχών συνέβαλαν στη συγγραφή της παρούσας δήλωσης. Συνολικά, περισσότερα από πενήντα άτομα συμμετείχαν σε αυτές τις συνεδριάσεις των τοπικών συμβουλίων που διευκόλυναν οι ακόλουθοι εταίροι:

- La Vie Active και Ouvrir Les Yeux στο Hauts-de-France
- Verdiblanca στην Ανδαλουσία
- Κέντρο Εκπαίδευσης Καινοτομίας στις Βαlearίδες Νήσους
- Hrvatski savez gluhih i nagluhih στο Ζάγκρεμπ
- INNOVADE στη Λευκωσία

Η υποστήριξη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την παραγωγή της παρούσας δημοσίευσης δεν συνιστά έγκριση του περιεχομένου, το οποίο αντικατοπτρίζει τις απόψεις μόνο των συγγραφέων, και η Επιτροπή δεν μπορεί να θεωρηθεί υπεύθυνη για οποιαδήποτε χρήση των πληροφοριών που περιέχονται σε αυτήν.